

ΜΑΡΩ ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ

Το χρονικό μιας μοιχείας

ΤΡΕΙΣ
ΝΟΥΒΕΛΕΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το χρονικό μιας μοιχείας**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μάρω Βαμβουνάκη
ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:
Nikolai Alexandrovich Yaroshenko, *In Warmer Lands*, 1890
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Α. & Φ. Δεληγιάννης Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Μάρω Βαμβουνάκη, 2009
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2009

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις ΔΟΜΟΣ
[*Το χρονικό μιας μοιχείας*, 1981
Ο πιανίστας και ο θάνατος, 1993
Ντούλια, 1984]
Δεύτερη έκδοση: Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.,
Αθήνα 2009, 6.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-453-556-9

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΜΑΡΩ ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ

**Το χρονικό
μιας μοιχείας**

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ

- Ο Αρχάγγελος του καφενείου*, διηγήματα, 1η έκδοση, Εκδ. Πύρινος Κόσμος 1978, εξαντλήθηκε.
- Ο Κύκνος κι αυτός*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Οδυσσεάς 1979, 10η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ, 1996.
- Το χρονικό μιας μοιχείας*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 1981, 23η έκδοση 1998.
- Αυτή η σκάλα δεν κατεβαίνει*, διηγήματα, 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 1982, 11η έκδοση 1998.
- Ντούλια*, Μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 1984, 11η έκδοση 1998.
- Χρόνια πολλά γλυκιά μου*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1985, 12η έκδοση 1999.
- Ο αντίπαλος εραστής*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1986, 22η έκδοση 2007.
- Η μοναξιά είναι από χρώμα*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1987, 27η έκδοση 2007.
- Ιστορίες με καλό τέλος*, διηγήματα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1988, 12η έκδοση 2000.
- Οι παλιές αγάπες πάνε στον Παράδεισο*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1990, 33η έκδοση 2009.
- Τα κλειστά μάτια*, αφήγημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1990, 8η έκδοση 2001.
- Τανγκό μες στον καθρέφτη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1992, 15η έκδοση 2001.
- Το δωμάτιο που ταξιδεύει*, παιδικό, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1992, 2η έκδοση 1996.
- Λουλούδι της κανέλλας*, ταξιδιωτικό, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1993, 5η έκδοση 1998.
- Θεατρικά 1*, θέατρο, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1994, 2η έκδοση 2007.
- Θεατρικά 2*, θέατρο, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1994, 2η έκδοση 2007.

- Με βελούδινα βήματα ο χρόνος*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1995, 6η έκδοση 1999.
- Τα ραντεβού με τη Σιμόνη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1996, 10η έκδοση 2003.
- Ο πιανίστας και ο θάνατος*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση (με το ψευδώνυμο Βίργκω Βολάνη), Εκδ. Δόμος 1993, 8η έκδοση 2000.
- Η κραταιά αγάπη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1998, 11η έκδοση 2004.
- Τηλεφωνήματα και ενοχές*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1999, 6η έκδοση 1999.
- Το τραγούδι της μάσκας*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2000, 6η έκδοση 2006.
- Ο Ντάνκαν γυρεύει τον Θεό*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2001, 3η έκδοση 2001.
- ΕΡΩΤΑΣ: Το γελοίο και το δέος*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2002, 5η έκδοση 2004.
- Όταν ο Θεός πεθαίνει* (μια συζήτηση με τον Αλέξανδρο Κατσιάρα), 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 2003, 4η έκδοση, Εκδ. Αρμός 2008.
- Όχι άλλη αναβολή, Μιχάλη*, βιογραφικό αφήγημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2004, 2η έκδοση 2004.
- Τα πράγματα που ζουν απ' τον χαμό*, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2005, 3η έκδοση 2006.
- Αντήχηση απ' το παρελθόν*, μελέτημα, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2007.

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

- Ο παλιάτσος και η Άνιμα*, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2006, 54η χιλιάδα 2009.
- Το φάντασμα της αξόδεντης αγάπης*, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2008, 65η χιλιάδα 2009.
- Χορός μεταμφιεσμένων*, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2008, 30η χιλιάδα 2009.
- Αυτή η σκάλα δεν κατεβαίνει*, διηγήματα, 2η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2009.

Περιεχόμενα

Το χρονικό μιας μοιχείας
11

Ο πιανίστας και ο θάνατος
187

Ντούλια
303

Το χρονικό μας μοιχείας

*Τα νυχτέρια τ' ατέλειωτα μέσα στα σπλάχνα
το ρολόι το άυπνο που δε φελάει
ένα μαύρο κρεβάτι που όλο πλέει
στα τραχιά τα παράλια τον Γαλαξία.*

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

1

Οι μετακομίσεις με σκοτώνουν.
Δε θα μπορούσα να μετακομίσω ποτέ!
Ευτυχώς που το σπίτι μας είναι δικό μας, έτσι δε θα χρειαστεί να πάμε ποτέ αλλού γιατί κάποιοι ιδιοκτήτες κάποτε θα μας διώξουν. Δένομαι με τα πράγματα γύρω μου. Γίνομαι σκλάβοι τους. Έτσι και με απομακρύνουν από κοντά τους είναι σαν να μου ξεριζώνουν την καρδιά. Κάποτε, που άλλαξα τη θέση ενός μικρού κάδρου, αναστατώθηκα. Λογικά η νέα του θέση ήταν χτυπητά καλύτερη, όμως για μένα ήταν σαν να σαλεύτηκε η αρμονία στο σύμπαν. Όπου και να κοιτάζα, ο χώρος που απλωνόταν γύρω απ' το μάτι μου, αυτή η συγκεχυμένη, θολή εικόνα των πραγμάτων, που περιβάλλουν το αντικείμενο που κοιτάς, με τρόμαζε μόλις ξεχνιόμουν. Μπαινόβγαινα στην τραπεζαρία και αγωνιζόμουν να το χωνέψω. Το κενό του τοίχου πίσω απ' την παλιά θέση του κάδρου με μπέρδευε. Εχθρικό, εκεί, δεν έλεγε να ηρεμήσει.

Δένομαι με τα πράγματα.

Μια μετακόμιση θα με σκότωνε.

Ευτυχώς που δεν κινδυνεύουμε από μετακομίσεις.

Το σπίτι μας είναι παλιό· το πατρικό μου. Όταν παντρεύτηκα, οι γονείς μου είπαν πως τώρα πια τι να το κάνουν ένα τόσο μεγάλο σπίτι, και μάλιστα στην πόλη, και μεταφέρθηκαν σ' ένα μικρό σπιτάκι που πηγαίναμε τα καλοκαίρια, οχτώ χιλιόμετρα έξω απ' το κέντρο. Στο κάτω κάτω αυτοί πάντα αγαπούσαν την εξοχή.

«Οι άρχοντες δε ζουν στις πόλεις», έλεγε συχνά ο πατέρας.

Εμείς τον πειράζαμε πως περνιέται για άρχοντα, πως κατά βάθος είναι προσκολλημένος σε ταξικές διακρίσεις...

Το τελευταίο τον πονούσε. Είναι δημοκράτης αυτός, όταν λέει «άρχοντες», εννοεί τους ψυχικά άρχοντες. Τον πειράζαμε πάλι τότε, πως πάει να τα μπαλώσει μα δεν μπαλώνονται.

Το σπίτι μας είναι αυτό που γεννήθηκα. Σε τούτο το δωμάτιο γεννήθηκα. Τώρα το κάναμε γραφείο μικρό και τους χειμώνες, όταν η νύχτα είναι πολύ παγωμένη, καθόμαστε εδώ. Έτσι που είναι περιορισμένο και ανατολικό, ζεσταίνει πιο εύκολα με τη σόμπα. Η κρεβατοκάμαρα των γονιών μου δεν ήταν αυτό το δωμάτιο, ήταν το διπλανό, το δωμάτιο που τώρα ανήκει στην κόρη μου.

Έφεραν τη μητέρα μου να γεννήσει πλάι, γιατί ήταν πιο απομονωμένα· για να μην ακούσει τις φωνές ο αδελ-

φός μου που ήταν μικρούλης και φοβηθεί. Τότε οι γυναίκες γεννούσαν στο σπίτι τους.

Διαβάζω πως, πάλι, οι ψυχολόγοι στο εξωτερικό προτιμούν τη γέννα στο σπίτι. Λένε πως το να γεννάς είναι ένα μεγάλο ψυχικό αναπάντεχο και για τη μάνα και για το μωρό, που ξεπερνιέται καλύτερα στο χώρο σου, στο σπίτι σου. Δεν είναι αρρώστια, λένε, που να χρειάζονται κλινικές, χειρουργεία, φάρμακα· είναι μια χαρμόσυνη οικογενειακή ώρα που ανήκει στο σπίτι σου. Κι εγώ πιστεύω πως έτσι είναι.

Οι γέννες με τρομοκρατούν, μου φέρνουν πανικό, θέλω να ξεφύγω απ' τη μνήμη τους. Να τρέξω, να βγω απ' το γυναικείο σώμα μου, να γλιτώσω απ' την αιμόφυρτη μοίρα της μήτρας μου. Είναι νύχτες που ονειρεύομαι πως είμαι έγκυος ξανά, πως η κοιλιά μου έγινε βαριά και τεράστια, πως φορώ εκείνο το εμπριμέ φουστάνι με τα κόκκινα μήλα που φορούσα όταν ήμουν έγκυος στο γιο μου, τον Ανδρέα. Πάλι έγκυος! Σ' ένα μήνα γεννώ! Πώς το έπαθα, πώς παγιδεύτηκα! Ανασαίνω δύσκολα μες στον εφιάλτη μου. Όταν ξυπνώ και ψάχνω με την παλάμη μου την κοιλιά μου, μόλις ανακαλύπτω πως είναι επίπεδη και άδεια, είμαι ευτυχισμένη. Τίποτε άλλο δε ζητώ παρά να είναι όνειρο μια τέτοια ιστορία. Το ξέρω, είναι άρρωστο αυτό που μου συμβαίνει. Η μητρότητα είναι μια ιερή ομορφιά, μια μυστηριακή αξία, η ροή της αιωνιότητας μέσα απ' τα φθαρτά σπλάχνα μας. Τα ξέρω όλα αυτά, συμφωνώ μ' όλα αυτά.

Λατρεύω την κόρη μου και το γιο μου. Είμαι περή-

φανη που είναι έτσι καλά παιδιά, έτσι έξυπνα. Όμως την άγρια διαδικασία της γέννας δεν μπορώ να την ξεπεράσω. Ακόμα με ξεπερνά, με τυραννά.

«Είσαι πολύ “μη μου άπτου”», μου έλεγε η μητέρα μου. «Η προγιαγιά σου γέννησε στα χωράφια επτά παιδιά. Μόλις γινόταν οχτώ μηνών κρατούσε πάνω της καλού κακού μια πέτσινη ζώνη. Όταν ερχόταν η ώρα της, πετούσε τη ζώνη σ’ ένα κλαδί, κρεμόταν με δύναμη και σφιγγόταν για να κατεβεί το παιδί. Τ’ άλλα της παιδιά τα έβαζε να γυρουν την πλάτη, να κοιτούν κατά την ανατολή και να λένε: “Ανοίξτε όρη και βουνά και μια ετοιμόγεννη γεννά”».

Τα ξέρω όλα αυτά, τα ξέρω.

Διάβασα και για κείνη την Αγγλίδα χωρική, που έκανε μόνη της καισαρική τομή για να σώσει το μωρό της. Τα ξέρω. Τα θαυμάζω. Μα προσπαθώ να μην τα σκέφτομαι. Σφίγγω τα δόντια μου, αισθάνομαι να ιδρώνω. Το σωματικό πόνο δεν τον αντέχω· όχι, δεν τον αντέχω... Εκείνο το τράβηγμα των νεφρών, την πίεση της νοσοκόμας με τον αγκώνα πάνω στην κοιλιά, την κραυγή που δε γίνεται να κρατηθεί άλλο. Η γεύση τους τόσα χρόνια δεν ξεχνιέται. Ας λένε πως ξεχνιέται.

Το σπίτι μας είναι παλιό.

Άλλο σπίτι δε γνώρισα. Αυτό και το εξοχικό μας, που ζουν τώρα οι γονείς μου. Τα δωμάτια είναι μεγάλα. Η σάλα με γύψινα σχέδια στο τελείωμα των τοίχων και ροζέτα στο ταβάνι. Το χολ έχει μαυροάσπρες μεγάλες πλάκες κάτω. Μοιάζει με τεράστια σκακιέρα.

«Είσαι η βασίλισσά μου!» μου είπε κάποτε ο Πέτρος, όταν πρωτοπαντρευτήκαμε και στεκόμουν αφηρημένη πάνω σε μια μαύρη πλάκα.

Τα παλιά σπίτια είναι και μπελάς. Ζεσταίνονται δύσκολα, καθαρίζονται δύσκολα. Τα κάγκελα της εσωτερικής σκάλας τα τρίβουμε ένα ένα η Αθανασία κι εγώ, με πετρέλαιο, για να γυαλίσουν. Γκρινιάζω συχνά στον άντρα μου γι' αυτό το σπίτι· πως με κούρασε πια· πως τα καινούργια διαμερίσματα είναι χαρά Θεού· πως με καταθλίβει.

Ας γκρινιάζω. Ας ξέρω τα κακά του. Ας χαιρόμαι να μπαίνω στα μοντέρνα διαμερίσματα που έχουν οι φίλες μου.

Δεν θα το άντεχα να μετακομίσω.

Γκρινιάζω έτσι, για ξέσπασμα. Λέω, λέω, για να ξεδώσω απ' την κούρασή μου, ή την ανία μου, ή την αδράνειά μου· τη ρουτίνα μου που συχνά μου μπουκώνει το στόμα. Αφού έχω αραδιάσει όλα του τα κακά μεγεθυμένα και υπερβολικά, κι αφού πια δεν έχω τι άλλο να πω, νιώθω καλύτερα, πιο ελαφριά. Λυπάμαι τότε τον άντρα μου. Έχω κάποιες τύψεις. Είναι καλός, γυρνά κουρασμένος, έχει τις σκοτούρες του κι εγώ να του φυλάω τόση γκρίνια, για το σπίτι τις πιο πολλές φορές.

Με ακούει υπομονετικά, πότε πότε λέει πως, αν είναι τόσο τρομερά τα πράγματα, ας το νοικιάσουμε κι ας πάμε σε διαμέρισμα.

Σ' αυτό το σημείο εγώ συνήθως σταματάω. Είναι το όριο. Λέω αόριστα ένα «καλά» ή «θα δούμε» ή «θα προ-

σπαθήσω» και σταματώ. Έχω ηρεμήσει, μα αρχίζουν οι τύψεις για τον άντρα μου.

Είναι πράγματι τόσο υπομονετικός ή αδιαφορεί;

Αυτό το *ή αδιαφορεί* καρφώθηκε τελευταία για πρώτη φορά στο συλλογισμό μου. Πάντα μου θαύμαζα κι ευγνωμονούσα την υπομονή του. Αυτό το *ή αδιαφορεί* μου χάλασε τα συναισθήματά μου, την τάξη τους, μου τα μπέρδεψε.

Για πρώτη φορά έτσι. Αν αδιαφορεί όλα αλλάζουν, μπαίνουν σε ξένο παρονομαστή, παίρνουν άλλο χρώμα. Με πιάνει κάποια πίκρα τότε, νιώθω γελοία και παραγκωνισμένα.

Η κόρη μου λέει πως είμαι παραχαϊδεμένη.

Είναι αστείο να σου λέει η κόρη σου κάτι τέτοιο με επιείκεια. Αισθάνομαι σαν μικρό παιδί που το μαλώνουν: δίκαια ή άδικα, δεν ξέρω να ξεχωρίσω. Είναι παράξενο που καθόλου δεν ξέρω να ξεχωρίσω σε όλα αυτά τα μικρά την ενοχή μου ή την αθωότητά μου.

Μπερδεύομαι.

Κι αν είναι άδικα; Πάλι η γεύση του παράπονου με φαρμακώνει.

Πόσο εύκολα λυπόμαστε τον εαυτό μας! Δεν πρέπει, μα πώς μπορώ!

Όχι, δεν αδιαφορεί. Είτε είναι υπομονετικός, είτε αντιλαμβάνεται αυτό το παιχνίδι της γκρίνιας, που παίζω με τα νεύρα μου, και το κατανοεί. Είναι τόσο σοφός πότε πότε.

Τελευταία σκέφτομαι πολύ τον εαυτό μου. Είναι ίσως

που έχω τόσον άδειο καιρό. Τα παιδιά μεγάλωσαν, ο δουλειές σαν να λιγόστεψαν. Μένω ώρες μόνη μου, μέσα μου, και ψηλαφώ λεπτομέρειες. Η μία λεπτομέρεια φέρνει την άλλη, με παίρνουν μακριά, ξεφεύγω απ' το ξεκίνημα, βρίσκομαι σε άγνωστους τόπους της ψυχής μου· τρομάζω και τρέχω πίσω. Αν είναι ψευδαισθήσεις, φαντασιώσεις; Τα σκαλίζω κι αυτά με παραπλανούν. Κι ύστερα, αν όχι; Αν αυτή ακριβώς η φαντασίωση, αυτή η ψευδαισθήση είναι το αληθινό πρόσωπο της ψυχής μου; Ποιος ξέρει!

Να φύγω! Μένω εδώ. Είναι τρομαχτικά και με ελκύουν.

Η φιλοσοφία με κουράζει.

Έτσι απλωμένη πυκνά πάνω στο χαρτί, λες και σου επιβάλλει να διαβάσεις αυτή την παράγραφο και να την κατανοήσεις. Όσο προσπαθώ να κατανοήσω μια παράγραφο, αυτή μου αντιστέκεται. Γίνεται στριφνή, αδιαπέραστη. Οι λέξεις πηδούν κι αλλάζουν έννοιες. Δεν μπορώ αυτή την επιταγή τού «πρέπει να την καταλάβεις, είναι απλή». Ο εαυτός μου πεισμώνει και αρνείται. Σταματώ κι αναρωτιέμαι αν είμαι κουτή ή καθυστερημένη.

Κάποτε μου έγινε έμμονη ιδέα. Το είπα στον άντρα μου.

«Κατά βάθος είσαι ανυπόταχτη», μου απάντησε.

Ανυπόταχτη εγώ;

Αποκλείεται.

Σε όλα υποτάχτηκα. Δείτε τη ζωή μου. Ένα ρολόι! Καλοκουρδισμένο· ακριβείας. Παντρεύτηκα στην ηλι-

κία που έπρεπε, έναν άντρα της τάξης μου και, όπως έλεγαν οι γονείς μου, ό,τι έπρεπε. Έκανα δυο παιδιά όπως έπρεπε. Τα μεγάλωσα όπως έπρεπε.

Το σπίτι λάμπει. Το φαγητό υπάρχει με το παραπάνω στο ψυγείο. Γλυκό, δυο φορές την εβδομάδα. Ύπνος, λίγο πριν απ' τα μεσάνυχτα που ξεκουράζει. Στις γιορτές, στα μνημόσυνα των συγγενών. Η κυριακάτικη εκδρομή. Το ντύσιμό μου. Όλα όπως πρέπει. Ρολόι!

Τα μαλλιά μου... ναι, αυτά κάπως ξέφυγαν από το όπως πρέπει. Έχω ακόμη αφέλειες.

«Είναι γελοίο. Στην ηλικία σου!» λέει σκληρά η κόρη μου, όταν την πιάνει η κακία.

«Το ξέρω. Δεν μπορώ να τις αλλάξω...» απολογούμαι.

«Μα στα τριανταοχτώ σου! Αφέλειες!» κάνει περιφρονητικά εκείνη.

Την αγαπώ τόσο! Ακόμα κι αυτές τις στιγμές που γίνεται σκληρή, στριμμένη. Με ανακουφίζει, λες, όταν με μαλώνει. Σαν να μπορώ πια να στηριχτώ πάνω της.

Ο άντρας μου με υπερασπίζεται. «Της πάνε οι αφέλειες. Τι σε πειράζει; Από μακριά δείχνει σαν μαθήτριά».

Θα προτιμούσα να μην έπαιρνε το μέρος μου. Στο κάτω κάτω μ' αρέσει η αυστηρότητα της Μαρίνας κι ύστερα, το «από μακριά» του με υποχρεώνει. Το να με υπερασπίζονται, όταν κάποιος που αγαπώ με αδικεί, μου κάνει κακό, το έχω προσέξει. Η αδικία μου δείχνει μεγαλύτερη και το παράπονο μετά δε συμμαζεύεται. Προτιμώ να με αδικούν αθόρυβα, χωρίς δημοσιότητα και υπε-

ρασπιστές. Πληγώνομαι λιγότερο, σφίγγω τα μάτια και λέω πως το ξεχνώ. Το σπρώχνω βαθιά μέσα μου.

Ο άντρας μου διαβάξει επιστημονικά βιβλία, ή ψυχολογικά, ή φιλοσοφικά. Οι τίτλοι τους λένε: *Εισαγωγή στην ψυχανάλυση*, *Φιλοσοφικό λεξικό*, *Η αυτοκριτική της επιστήμης*. Έτσι άμεσα και λιτά. Του αρέσει να βρίσκει κατευθείαν το θέμα του, χωρίς περιστροφές ή περιπτώσεις στολίσματα.

Εγώ δεν μπορώ να διαβάσω τέτοια βιβλία. Αυτή ακριβώς η αμεσότητά τους με χαντακώνει και μου κόβει τη διάθεση. Παθαίνω αυτό που είπα πιο πάνω για την παράγραφο που μου αντιστέκεται και πεισμώνει το νου μου. Μου αρέσουν τα λογοτεχνικά βιβλία, τα μυθιστορήματα, ακόμα και τα παραμύθια. Μ' αρέσουν γιατί μέσα από την πλοκή πιάνω την ατμόσφαιρα, τη σκέψη, την έννοια, κι έτσι όπως την πιάνω, παραμένει μέσα μου και γίνεται πια οικεία. Η έννοια θέλω να προκύπτει, να ξεπηδά απ' την παραβολή της ιστορίας κι εγώ να τη βρίσκω, να την εκμαιεύω, όπως θα 'λεγε κι ο άντρας μου. Δεν έχω χαλάσει την παιδική βιβλιοθήκη των παιδιών τώρα που μεγάλωσαν. Κάποια στιγμή ανακάλυψα πως δεν τη χάλασα περισσότερο για μένα παρά για κείνα, κι ας έλεγα το αντίθετο.

Αργά και πού, όταν τα απογεύματα δεν έχω τι να κάνω, όταν όλοι λείπουν, τα παιδιά στα μαθήματα, ο άντρας μου στο ιατρείο του, πηγαίνω και ψάχνω τη βιβλιοθήκη

τους. Μια-δυο φορές ξαναδιάβασα τον *Μολυβένιο στρατιώτη*, το *Ο Αλαντίν και το λυχνάρι*, το *Κοριτσάκι με τα σπύρτα*. Βιαζόμουν να τα τελειώσω, μη γυρίσει η κόρη μου και με πιάσει. Θα ντρεπόμεν και θα κουραζόμεν να της δίνω εξηγήσεις για το ότι δεν ξεμωράθηκα.

Αναρωτιέμαι γιατί νοσταλγώ τόσο αυτά τα βιβλία. Να 'ναι γι' αυτά καθεαυτά τα βιβλία ή για όσα μου θυμίζουν απ' την εποχή που τα πρωτοδιάβασα;

Έχω μια προσκόλληση, είναι αλήθεια, στα παιδικά μου χρόνια. *Δείγμα έντονου ναρκισσισμού*, άκουσα σε μια ενημερωτική εκπομπή στο ραδιόφωνο.

Παλιά στον κήπο μας είχαμε μια στέρνα.

Μια χρονιά φύτρωσαν νάρκισσοι.

Κίτρινοι, μεγάλοι.

Μια χρονιά μόνο, την άλλη όχι. Ξεράθηκαν, χωρίς να ξέρουμε το γιατί.

Με λένε Άννα.
Τ' όνομά μου μ' αρέσει. Είναι μικρό σαν ήχος
και μου φαίνεται να κρύβει μια μελαγχολική
νοσταλγία.

Άννα!

Κάθε άνθρωπος μπορεί ν' αντιδρά διαφορετικά στο ίδιο όνομα. Το έχω προσέξει. Ίσως επειδή το συνδυάζουμε τόσο με το πρόσωπο όπου το πρωτακούσαμε.

Στη Νίκη αρέσει το όνομα Τερέζα. Αν είχε κόρη, λέει, θα τη φώναζε Τερέζα. Το ξέρω, είναι όμορφο όνομα, όμως εμένα με απωθεί.

Στο χωριό όπου πηγαίναμε τα καλοκαίρια, ένας γείτονας φώναζε τη χοντρή αγελάδα του Τερέζα. Ποτέ πια δεν μπορώ ν' ακούσω αυτό το όνομα χωρίς να μου έρθει στο νου μια χοντρή αγελάδα.

Από μικρή μιλούσα μόνη μου. Συμβαίνει συχνά, λένε, στα μικρά παιδιά. Μετά το έκοψα.

Τώρα, στα τριάντα οχτώ μου, πιάνω συχνά τον εαυτό μου πάλι να μονολογεί. Στήνω ολόκληρους μακριούς διαλόγους μέσα μου. Γελώ, ή δακρύζω, ή θυμώνω. Φοβάμαι μετά μη με δει κανείς και πει πως τρελάθηκα. Προσπαθώ να το αποφεύγω, όμως όλο μου ξεφεύγει. Όλο και περισσότερο μιλώ μόνη μου.

«Δείγμα αισθήματος μοναξιάς», σχολίασε η Νίκη όταν της το είπα. «Πρόσεξε! Αρχίζει η δύσκολη ηλικία σου...»

Μοναξιάς; Δεν το είχα σκεφτεί. Ίσως.

Η δύσκολη ηλικία μου. Για σκέψου! Λες και κοιμήθηκα δεκαέξι χρόνων και ξυπνώ ξαφνικά και είμαι τριάντα οχτώ στα τριάντα εννιά.

Τριάντα οχτώ στα τριάντα εννιά! Πώς να το πιστέψω! Ποτέ δεν ένιωθα πιο μικρή κι όμως είμαι κοντά στα σαράντα. Στην εφηβεία μου θυμάμαι πως συχνά αισθανόμουν βαριά ή κουρασμένη. Μετά, με τα παιδιά, τόση δουλειά, τόσο άγχος και κόπος. Τώρα νιώθω καλύτερα, κυρίως γιατί τα παιδιά μπορούν να προστατέψουν μόνα τους τον εαυτό τους. Αυτό περισσότερο με ησύχασε, με ανακούφισε.

Η έννοια που είχα, όσο ήταν μικρά, ήταν κάτι αφόρητο. Όλοι έλεγαν πως παραήμουν αγχώδης, ότι όλα τα παιδιά του κόσμου έτσι είναι, ότι θα πεθάνω πριν από την ώρα μου. Έτρεμα με το παραμικρό. Τις νύχτες έβαζα στο νου μου τους πιο απίθανους κινδύνους να τα απειλούν κι έχανα τον ύπνο μου. Στην αρχή ξυπνούσα τον άντρα μου να με συμμαριστεί, να μου πει τι να κά-

νουμε, τι θα απογίνουμε αν οι φόβοι μου συμβούν. Εκείνος μισοξυπνούσε.

«Είναι η νύχτα», μου έλεγε. «Της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και γελά...» Και ξανακοιμόταν.

Έπαψα να τον ξυπνώ και υπέφερα μόνη μου. Έβλεπα τρομερά ζωντανά, σαν σε όραμα, να βάζει η Μαρίνα μια βελόνα του πλεξίματος στην πρίζα, τον Ανδρέα ν' ανεβαίνει σε σκαμνάκι και να σκύβει απ' την ταράτσα, αυτοκίνητα πάνω τους, να πέφτουν και να χτυπούν με τον κρόταφο στη γωνία του τραπεζιού. Τρελαινόμουν, δάγκωνα το χέρι μου να μη φωνάξω.

Στο τέλος, πείστηκα πολύ. Ή πρέπει να τα ξεχάσω όλα αυτά ή να τρελαθώ. Επιτέλους, η ζωή θέλει ρίσκο, έλεγα στον εαυτό μου. Και τα παιδιά πρέπει να τα ρισκάρεις κάπως, πώς αλλιώς;

Έκανα τη χαζοχαρούμενη για να ξεφύγω απ' τις φοβίες μου. Κατά βάθος ευχόμουν να είναι αλήθεια όσα πιστεύαμε μικροί για τον προστάτη-άγγελο. Άρχισα πάλι να προσεύχομαι· μόνο για τα παιδιά.

Αν υπάρχει μια πιθανότητα να είναι αλήθεια όσα μας έμαθαν για τον Θεό, δεν πρέπει να την παραγνωρίσω. Για τα παιδιά, μόνο γι' αυτά.

Τώρα μεγάλωσαν.

Η Μαρίνα είναι στα δεκαοχτώ κι ο Ανδρέας στα δεκάξι. Τα χαίρομαι που είναι έτσι έξυπνα, έτσι σοβαρά. Μάζεψαν, λες, όλη την ευθύνη πάνω τους και με ξαλάφρωσαν. Μου εμπνέουν εμπιστοσύνη αυτά τα παιδιά και τα ευγνωμονώ γι' αυτό.

«Σας αγαπώ», τους λέω πότε πότε κι ας με κοροϊδεύουν, η Μαρίνα ιδίως.

«Παραείσαι συναισθηματική, δεν κάνει...» λέει κοφτά.

Εγώ έχω όρεξη για κουβέντα. «Λες να κινδυνεύω από πληγές; Τώρα πια;»

«Ποτέ κανείς δεν ξέρει», κάνει βαριά εκείνη.

Εγώ γελώ. Θέλω να την αγκαλιάσω, μα φοβάμαι μην το παρακάνω. Δε θέλω να γίνομαι φορτική, να με ανέχονται. Θέλω τα ίδια να με αποζητούν. Μα μήπως τ' αφήνω καθόλου να με αποζητήσουν; Είμαι πάντα εκεί, όλο εκεί, πλημμυρισμένη με όσα νιώθω, ολοφάνερη, απλωμένη μπροστά τους, έκθετη.

Καμιά φορά που κάτι με πληγώνει, λαχταρώ να μπορούσα να φύγω, να τους δείξω εγώ! Να δούμε πώς θα έκαναν τότε, τι θα γίνονταν χωρίς εμένα, πόσο θα καταλάβαιναν την αξία μου.

Έτσι ήμουν και παιδί. Όταν κάτι με πείραζε, ηδονίζόμουν με το θάνατό μου. Ήθελα να μπορούσα να πέθαινα, για να τους εκδικηθώ. Τι ωραία! Ξαπλωμένη σ' ένα φέρετρο γεμάτο λουλούδια, με λευκό φόρεμα, σαν να κοιμάμαι. Οι συμμαθήτριάς μου θα έκλαιγαν γύρω μου, η Μαρίτσα θα λιποθυμούσε κι όλοι θα μετάνιωσαν για ό,τι πικρό λόγο μού είχαν πει. Πάλι ο ναρκισσισμός μου, το ξέρω.

Περπατώ πλάι στο γιο μου και με περνά ένα κεφάλι. Μια μέρα, που βγήκαμε έξω απ' την πόλη, είδα μπρος μου τα χωράφια, το φράχτη, τα δέντρα κι η καρδιά μου αναπήδησε.

Συννέφιαζε!

Το χρώμα που δίνει η συννεφιά στην εξοχή είναι ό,τι πιο πολύ αγαπώ. Με πλημμυρίζει τότε μια ατίθαση χαρά και μαζί μια ατίθαση μελαγχολία, και θέλω κάτι να κάνω να τ' αποφύγω και τα δύο.

«Ανδρέα, τι λες; Τρέχουμε;» του λέω.

Ο γιος μου με κοιτά μια στιγμή δύσπιστα κι ύστερα το αποφασίζει. «Πάμε».

Τρέχουμε στην αρχή ένας ένας κι ύστερα μαζί, πιασμένοι απ' το χέρι. Όλα τρέχουν δίπλα μας. Ο αέρας, πυκνό συννεφιασμένο ποτάμι που πάνω του πλένονται δέντρα, φράχτες, χωράφια, μας χτυπά κόντρα και μας μισοκλείνει τα μάτια. Λαχανιάζω, μα δε θέλω να τελειώσει αυτή η κούρσα, δε θέλω.

Όταν σταματήσαμε, ο Ανδρέας βάζει τα γέλια. Είναι χαρούμενος κι αυτός. Τον νιώθω πιο κοντά μου απ' όλους.

Στη Μαρίνα ποτέ μου δε θα τολμούσα να προτείνω αυτή την τρεχάλα. Στον άντρα μου; Μα κοντά του, δε θα 'χα ποτέ τη σημερινή διάθεση. Η ματιά του, η γραμμή των χειλιών του γελοιοποιούν κάτι τέτοιες διαθέσεις μου στα ίδια μου τα μάτια, μου υποβάλλουν μια ατμόσφαιρα σοβαρότητας και λογικής δίχως πολλές παρεκκλίσεις.

Ο γιος μου είναι ο πιο επιεικής.

Νιώθω ευγνωμοσύνη γι' αυτή του την επιείκεια. Μου φέρνει δάκρυα στα μάτια η καλοσύνη που μου δείχνει. Τελευταία, το παραμικρό μου προκαλεί ευγνωμοσύνη,

δάκρυα. Ώρες ώρες ανησυχώ για το τι μπορεί να μου συμβαίνει. Να 'ναι η κλιμακτήριος; Τόσο νωρίς; Δεν μπορεί. Τα νεύρα μου είναι ανυπόφορα τεντωμένα κι η ευαισθησία μου ακονισμένη κι ετοιμόρροπη. Χορδή κιθάρας τραβηγμένη στα όρια νιώθω συχνά την ψυχή μου.

Έτσι και την αφήσω, θα βγάλει ήχους ψιλούς, στριγκούς, που θα με κουφάνουν, θα με τρελάνουν.

Ο γιος μου μου λέει πως πριν από λίγες μέρες κάποιος συμμαθητής του μας είδε μαζί και τον ρώτησε πού με ψώνισε.

«Από μπρος μάς είδε ή από πίσω;» ρωτώ.

Σκάει στα γέλια πριν απαντήσει. «Από πίσω...»

Κάνω πως μουτρώνω.

«Έλα!» μου λέει. «Σοβαρά, δεν ξέρω πώς μας είδε, θάυμα είσαι κι από μπρος».

Κάθομαι στον καθρέφτη του μπάνιου και παρατηρώ το πρόσωπό μου. Συνήθως στο μπάνιο καθρεφτίζομαι και μάλιστα με κλειδωμένη την πόρτα. Δεν ξέρω, αλλά δε μ' αρέσει να βλέπουν πως νοιάζομαι για τη φάτσα μου. Είμαι εγωίστρια και δε θέλω να φανεί πως ίσως αμφιβάλλω για το πώς δείχνω ή πως ενδιαφέρομαι για τέτοια ασήμαντα πράγματα, όπως είναι οι ρυτίδες μου, η απόχρωση των χειλιών, τα τσουλούφια μου. Ενοχλούμαι να με κοιτούν όταν φτιάζομαι. Το πρόσωπό μου έχει σχήμα οβάλ, το πιγούνι μου πετά λίγο προς τα έξω, οι αφέλειες με κάνουν πιο νέα και τα χείλη μου τα βάφω μ' ένα ανοιχτό ροζ, έτσι που να μη φαίνεται και τόσο πως είναι βαμμένα.

Χτενίζομαι και ντύνομαι απλά, όχι από αδιαφορία, μα γιατί από νωρίς κατάλαβα πως αυτό το ντύσιμο μου πάει καλύτερα. Νομίζω πως είμαι κομψή κι αυτό αρέσει στον άντρα μου. Η ατημελησιά με αρρωσταίνει όπως με αρρωσταίνουν και τα πολλά στολίσματα.

Συχνά αλλάζω πουλόβερ με τη Μαρίνα. Εκείνη είναι πιο μεγαλοκαμωμένη από μένα, μα μου αρέσουν τα φαρδιά πουλόβερ που σε τυλίγουν προστατευτικά. Κατά καιρούς πλέκω πολύ και για τις δυο μας.

Το πλέξιμο, λένε οι ψυχολόγοι, σ' εκτονώνει και σε ηρεμεί, όπως όλες οι χειροτεχνίες. Δίνω μάλλον σημασία σε όσα λένε οι ψυχολόγοι. Αν ζούσαμε στην Αμερική, θα είχα σίγουρα τον προσωπικό μου ψυχίατρο. Μπορείς, άραγε, να τα εκμυστηρευτείς όλα; Ξέρεις ποτέ πού σταματά αυτό το «όλα»; Κι ύστερα, θα σου αρκούσε να τα εκμυστηρεύσαι σ' ένα γιατρό, που απ' το πρωί ως το βράδυ ακούει εκμυστηρεύσεις και πληρώνεται; Α, όχι, αυτό δεν μπορεί να είναι ανακούφιση παρά για τους θλιβερούς, τους αληθινά απελπισμένους. Εγώ θέλω επικοινωνία. Επικοινωνώ, άραγε, με κανένα; Πλέκω γρήγορα και τα σκέφτομαι όλα αυτά.

Επικοινωνώ;

Με τη Νίκη συχνά ναι. Άλλοτε, πάλι, μ' εκνευρίζει. Υπάρχουν θέματα όπου με καταλαβαίνει και την καταλαβαίνω, και νιώθω αγαλλίαση στην παρέα της. Όχι πάντα. Είναι φορές που νομίζω πως ανοηταίνει. Από υπερβολική φιλαρέσκεια μάλλον.

Με τον Πέτρο, τον άντρα μου, επικοινωνώ;

Αυτό το μανίκι πρέπει να πλεχτεί ρεγκλάν, στο στήθος φτιάξει τετράγωνο σε πλέξη κάλτσας. Προσέχω τους πόντους.

Με τον Πέτρο επικοινωνώ;

Μετρώ τους πόντους, μου φεύγει ένας.

Λέω μια βρομολέξη απ' τις καινούργιες που φέρνουν τα παιδιά στο σπίτι και τον μαζεύω στην άκρη της βελόνας.

Με τον Πέτρο, είπα, επικοινωνώ;

Επιτέλους! Ο Πέτρος είναι ο Πέτρος.

Είναι σύζυγος, είναι άντρας, είναι στη μέση η διαφορά των φύλων. Επιτέλους!

Αγαπάμε τελικά τα πρόσωπα ή μόνο τον έρωτα αγαπάμε; Αγαπάμε αυτό που μας δίνουν ή αυτό που περιμένουμε να μας δώσουν; Τη μορφή τους πόσο αγαπάμε και πόσο τη μεταμόρφωση που σχολαστικά τούς επεξεργαζόμαστε; Κι αυτό που περιμένουμε πόσο αντέχει να ελπίζει; Αντέχει!

Κι εγώ δεν ξέρω αν είναι ευλογία ή κατάρα η αντοχή τούτη. Κι εγώ δεν ξέρω τι αξίζει πιο πολύ, η ειρήνη ή η αγωνία της ψυχής μας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psichogios.gr • e-mail: info@psychogios.gr

ISBN 978-960-453-556-9

ΚΩΔ. ΜΗΧΡΗΣΗΣ: 075339

ΔΙΑΒΑΣΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ